

Beeldkwaliteit

Kerk Petten

Concept versie 04-02-2019

GEMEENTE
Schagen

Visafslag Petten omstreeks 1620 (bron: Canon van Zijpe, Zijpermuseum)

**“ Kom en luister naar de zee.
Naar verhalen over golven en dijkwerkers.
Over scheepswrakken, invasies en strandjutters.
Naar vissers en historici.
Naar verhalen over verleden, heden en toekomst ”**

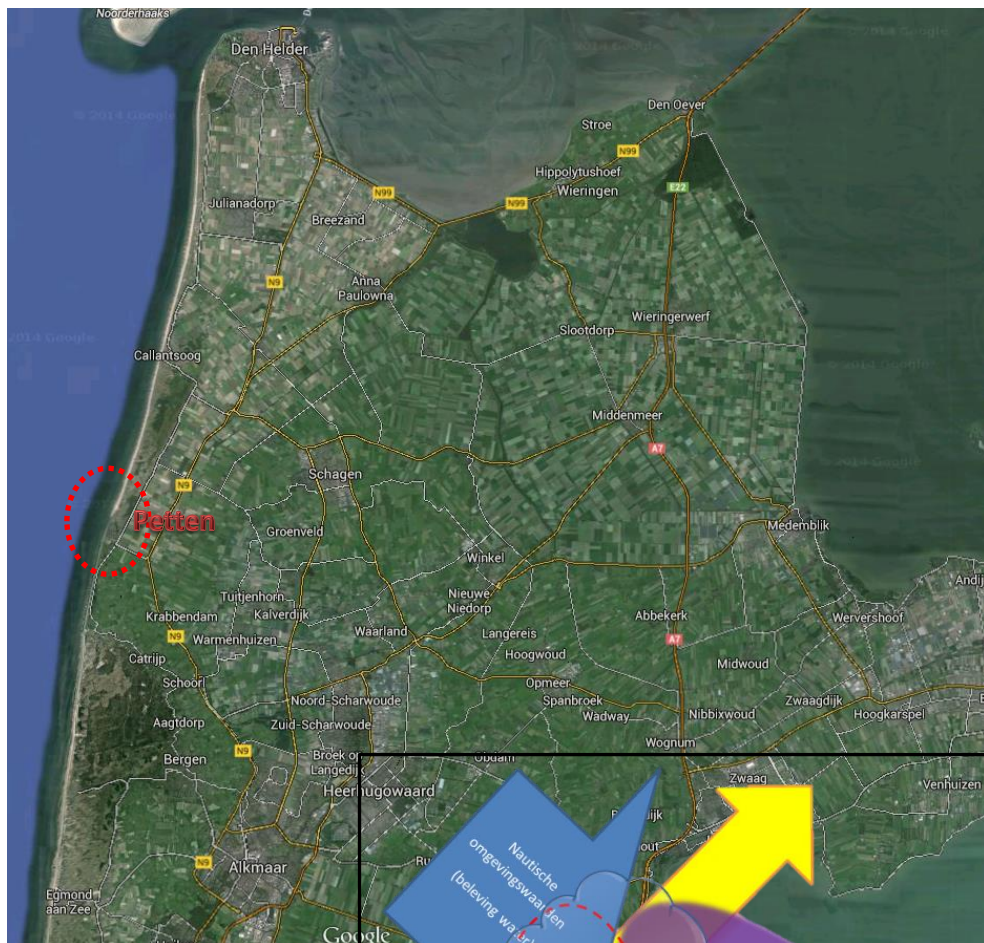
Het KaravaanLab op de Hondsbossche en Pettemer Zeewering, Doedens/SLeM

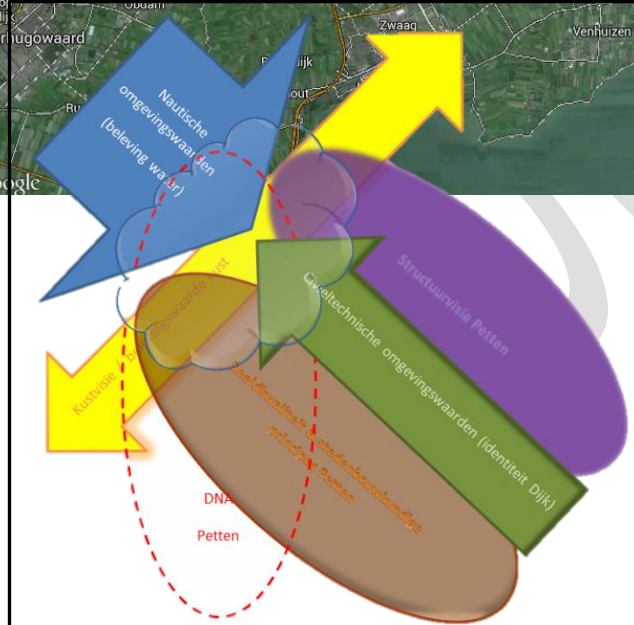
Toekomstige vormen van strandrecreatie (surfcentrum Brouwersdam)

Inhoudsopgave

Aanleiding	2
Locatie/plangebied	2
Doel beeldkwaliteit	2
Verhaal van Petten	3
Pettense kerken	3
Transformatie van Petten	3
Branding: beleef Hollandse tijden aan de kust	4
Identiteit van Petten	4
Visie	5
Inrichting	5
Herinrichting Plein1945	8
Inrichtingsplan Plein1945	8
Horecavoorziening in voormalige Kerk	9
Inspiratievisie transformaties/uitbreidingen	10
Inspiratiebeelden transformaties/uitbreidingen kerken	10
Ontwerputgangspunten	10

Ligging in de regio

Schematische weergave
samenkomst karakteristieken

Aanleiding

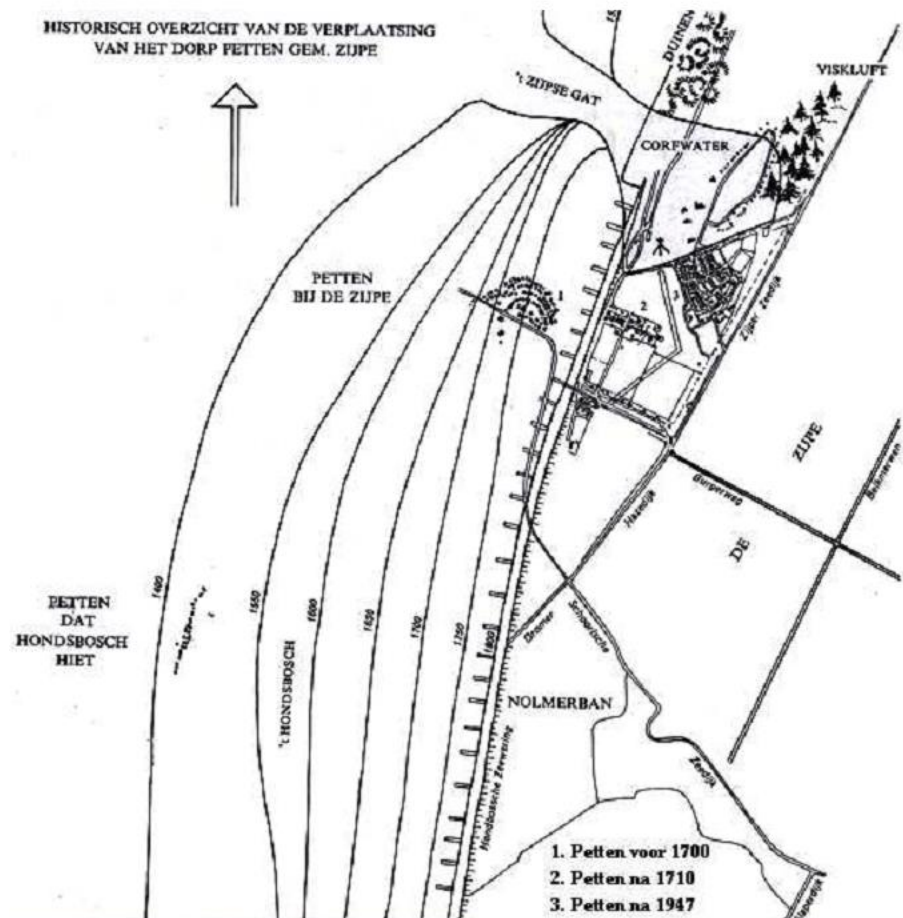
In Petten spelen tegelijkertijd meerdere ontwikkelingen op verschillende schaalniveaus. De directe aanleiding voor dit inspiratiedocument zijn de initiatieven die ontstaan met de kustversterking en herinrichting van het plein in Petten. De ontwikkelingen geven, naast een technische versterking van de bestaande kust, ook een impuls aan de sociaaleconomische structuur van Petten doordat er een aantrekkelijk verblijfsgebied toegevoegd wordt. Een van de meest zichtbare transformaties in Petten is ook de herinrichting van het centrum. Tegen de achtergrond van een regio waarin de komende tijd demografische veranderingen plaatsvinden biedt dit programmatische kansen om Petten een nieuwe fase in te leiden die een antwoord geeft op maatschappelijke trends en toekomstige behoeftes. De (her)ontwikkeling moet daarom leiden tot een kwalitatieve invulling die ook functioneel en ruimtelijk op een goede manier aansluit op de bestaande structuur en identiteit van Petten.

Locatie/plangebied

Petten is een kustdorp dat centraal ligt in de regio Den Helder, Alkmaar, Schagen en aansluit op toeristische verblijfs- en recreatiegebieden zoals de Schoorlse Duinen en de recreatieparken bij Callantsoog/Sint Maartenszee. Het dorp Petten is als een van de eerste wederopbouwplannen na de tweede wereldoorlog voor de huisvesting van de dijkwerkers gebouwd. Het wederopbouwdorp vertoont door de gecoördineerde opzet grote samenhang. Het kleinschalige karakter van de bebouwing en de hagen als erfafscheiding geeft het wederopbouwdorp het karakter van een tuindorp. De architectuur is veelal traditioneel, pretentieloos en het materiaalgebruik eenvoudig. De plaats zelf ligt strategisch tussen de zeewering en Zijperpolder op de overgang van het duingebied naar de Putten en Abtskolk. In Petten komen een veelvoud aan karakteristieken en belevingswaarden samen.

Doel beeldkwaliteit

In dit document wordt de gewenste ruimtelijke en visuele kwaliteit en het ambitieniveau van een gebied aan de hand van verschillende ruimtelijke aspecten beschreven in woord en beeld. Daar waar in dit document referentiebeelden worden gebruikt, wordt in het onderschrift aangeduid met welk doel deze zijn toegevoegd. De beeldkwaliteit van een gebied is datgene wat men visueel kan waarnemen, de verschijningsvorm / de uiterlijke kenmerken van een gebied. Naast een heldere en samenhangende ruimtelijke structuur, zijn identiteit en belevingswaarden van groot belang voor een goede beeldkwaliteit in een bebouwde omgeving. Het is de bedoeling dat de betrokken partijen dit beeld nastreven bij de realisatie van de plannen. Het beeldkwaliteitsplan dient als referentiekader voor de architectonische uitwerking van bouwplannen en de inrichting voor de openbare ruimte. De uitgangspunten m.b.t. bouwwerken zijn vastgelegd in welstandscriteria welke dienen als toetsingskader.

Historisch overzicht verplaatsing dorp Petten

Referentiebeeld: buurtschap Leiweg (zuidelijk van Petten).

Verhaal van Petten

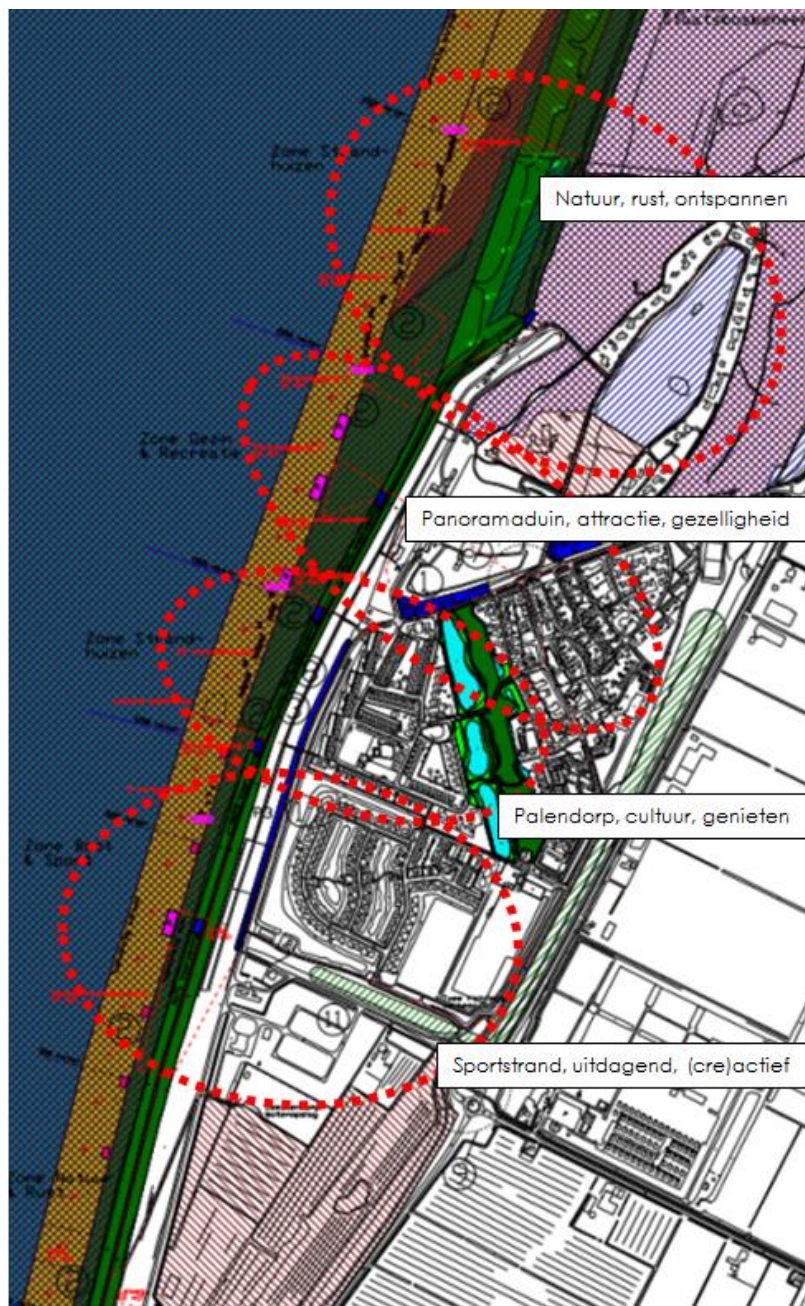
Petten kent een lange geschiedenis van afbraak en wederopbouw op een nieuwe plek. Enerzijds vanwege natuurlijk invloeden, anderzijds door menselijk ingrijpen. Terugkerend element is de constante transformatie van het dorp in relatie tot de duinen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog, in 1941 en 1944, is Petten afgebroken voor de bouw van de Atlantikwall. Bij de wederopbouw van het dorp is Petten vanuit praktisch oogpunt opgebouwd in de luwte van een deel van deze Atlantikwall, als achter een kunstmatig duin. Met de kustversterking is opnieuw sprake van een trendbreuk, een nieuw omslagpunt in de relatie van Petten met de zee en de duinen. De structuurvisie geeft aan hoe daarop wordt ingezet.

Pettense kerken

De Pettense kerken hebben een lange historie, de vroegste stichting is vermoedelijk van Willibrord (aartsbisschop van de Friezen) die rond 700 vanuit Utrecht veel missiewerk deed in dit deel van de Lage Landen. Van het vroegste Pettense kerkje, dat niet meer dan een houten schuurkerk zal zijn geweest en wellicht naderhand is vervangen door een tufstenen kerkgebouwtje, is zelfs de plek niet meer aan te geven. Het is door de oostelijke verplaatsing van de kustlijn in de eeuwen erna door de zee verzwolgen. De laatste afbraak vond plaats tijdens de tweede wereldoorlog, waarna bij een noordelijkere wederopbouw van Petten de kerk herbouwd is. Deze kerk is ontworpen door architect A.J. v.d. Steur, in 1957 in gebruik genomen en een karakteristiek voorbeeld van protestantse kerkbouw uit de wederopbouw.

Transformatie van Petten

De structuurvisie zet in op een duidelijk en herkenbaar profiel dat aansluit op de kernkwaliteiten van het dorp en haar omgeving. De relatieve lage ontwikkelingsdruk heeft er voor gezorgd dat Petten als badplaats niet gedomineerd wordt door de bekende beelden van heden ten dage langs de Nederlandse kust te vinden badplaatsen: appartementenblokken aan de boulevard met terrassen op het zuiden, een overvloed aan toeristische winkels of campings die zijn getransformeerd tot afgesloten bungalowparken. Zeer stenige boulevards met grootschalige appartementenblokken, zoals te vinden in Zandvoort en Scheveningen, passen niet bij het dorpse karakter van Petten. Ook de veelvoorkomende grote eenzijdige introverte recreatievoorzieningen, passen niet bij het kleinschalige karakter en profiel. Petten richt zich als badplaats op de doelgroep die rust, ruimte en kleinschaligheid verlangt en de natuur opzoekt. Dat wil zeggen dat er meer activiteiten komen voor meer recreanten, maar niet voor massatoerisme.

Relatie strandzones, verbinden kwaliteiten Petten en belevingswerelden

Visie

Door een reeks aan (kwalitatieve) ingrepen in Petten ontwikkelt dit dorp aan zee zich de komende jaren als badplaats. Petten wordt een van de parels van de gemeente Schagen in termen van toerisme en impuls voor werkgelegenheid. Deze ontwikkeling geeft kansen voor dit gebied om zich naast badgasten op een specifieke doelgroep te richten en daarmee te onderscheiden van andere badplaatsen in de regio. De plaats ligt gunstig ten opzichte van grotere plaatsen en werkgebieden zoals Den Helder, Schagen en Alkmaar, waardoor het ook aantrekkelijk kan worden als vestigingsplaats.

De komende jaren transformeert Petten in een aantrekkelijke enclave aan het strand, waar bezoekers in alle seizoenen en in verschillende vormen kunnen genieten van de zee en het strandleven. Om Petten een sterkere relatie te geven met de zee en beter zichtbaar en beleefbaar te maken voor bezoekers worden bestaande strandopgangen verbreed en een verbeterde route naar het centrum gemaakt. Nieuwe verblijfs- en horecafuncties dragen hier in programmatische zin aan bij. In samenhang met deze ingrepen en het programma krijgt de openbare ruimte van Petten kwaliteitsimpuls in het centrum.

Inrichting

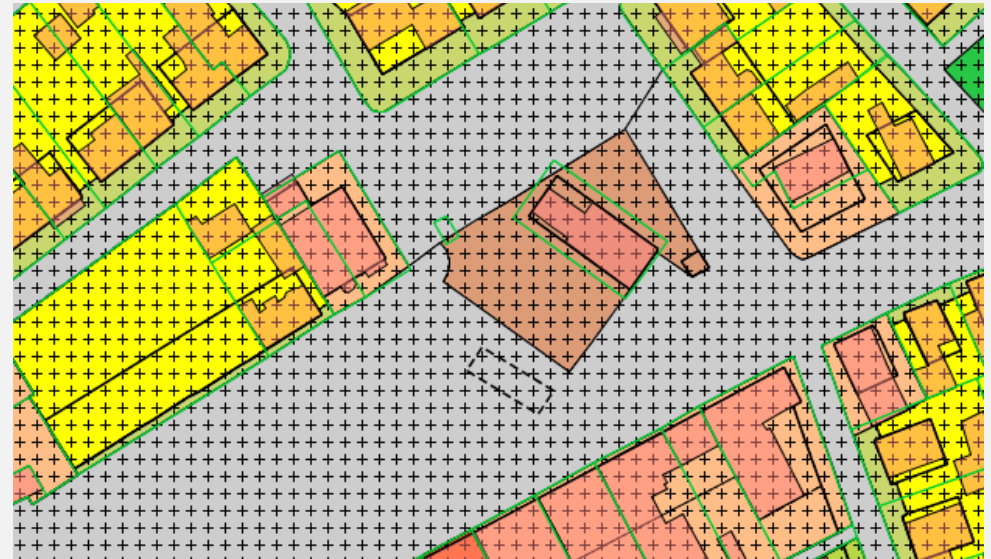
Petten is een plaats tussen onderscheidende landschappen. Door haar verschillende soorten stranden, wordt het aantrekkelijker voor diverse doelgroepen en afwisselende belevingen, variërend van sport/actief tot rust/natuur. De herinrichting van Petten streeft naar een volwaardige kustplaats met behoud van de eigen identiteit. Het strand wordt straks ingericht waarbij voorzien wordt in verschillende vormen van gebruik. Nieuwe routes vanuit het dorp naar het strand moeten ervoor zorgen dat een groter deel van de toeristen ook het dorpsplein aandoen. Een nieuwe centrale hoofdtoegang tot het strand ligt via een verbinding over het Corfwater in het verlengde van Plein 1945. Het plein krijgt door de nieuwe ontwikkelingen een centralere positie tussen recreatieve verblijven, voorzieningen en gebieden.

Het dorpsplein is een favoriete en betekenisvolle plek van Petten. De huidige bebouwing is hoofdzakelijk grondgebonden en kleinschalig: een bouwlaag met een kap. Rust, ruimte, kleinschaligheid en vrijheid zijn uniek voor Petten, en ontwikkelingen worden daar in een eigentijdse vorm op aangepast. Er wordt ingezet op duurzame materialen (zeeklimaatbestendig) en het dorps karakter versterken. Het centrum van Petten zal door de herinrichting, centrale ligging, de variatie en de toeristische dynamiek in verschillende jaargetijden een aantrekkelijke plek worden.

Beelden huidige situatie Kerk Petten

Plattegrond [bron: reliwiki.nl]

Bestemmingsplan incl. kadaster en gebouwen. **Voetprint gebouw: 168m² Perceel: 316m²**

Foto [bron: reliwiki.nl]

Inrichtingstekening nieuwe situatie plein Petten [definitief ontwerp 29-10-2015]

Sfeerbeelden belevingswaarden Petten

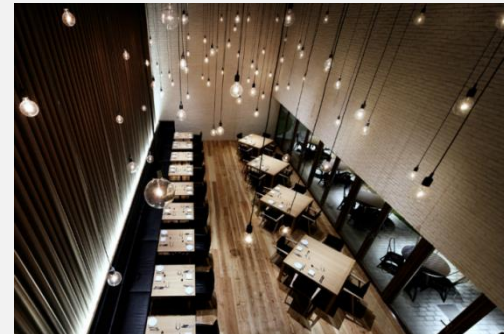
Karakteristieken Regio: hoge dynamiek van gebruikers, toeristisch modieus

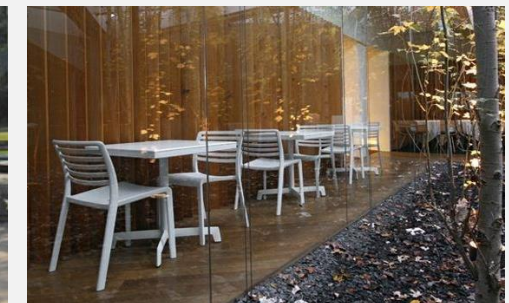
Herkenbaar traditioneel object, eigentijdse innovatieve vormgeving, multifunctioneel, stoer

Karakteristieken Plaats: samenhangende clusters in natuurscasco, aardtinten

Karakteristieken Plek: schaalsprongen, contrasten, harmonieuze eenheden

Betoverende ervaringen, knusse modieuze binnenwereld, vrije visuele relatie omgeving

Plein 1945 na wederopbouw

Plein 1945 voor herinrichting

Verbeelding uit Structuurvisie Petten

Concept-ontwerpinrichtingsplan

Definitief inrichtingsplan met aanduiding mogelijke terraslocaties (rood bij kerk)

Herinrichting Plein1945

De herinrichting van Plein1945 draagt bij aan de transformatie van Petten, het is een van de meest betekenisvolle plekken van Petten. Dit is een van de belangrijkste plekken waar men elkaar tegenkomt. De voormalige inrichting werd als ongezellig en gedateerd ervaren. Het brinkachtig karakter is uitgangspunt voor de herinrichting waarin beplanting, materialisatie en inrichtingselementen het een beschut en lommerrijk karakter geven. Naast woningen geven winkels en (horeca)voorzieningen langs de randen het plein een levendig karakter. Om zoveel mogelijk mensen hun weg naar de dorpskern te laten vinden wordt er aandacht besteed aan de structuurbeleving en verbindingen vanaf de (hoofd)infrastructuur en het strand.

Inrichtingsplan Plein1945

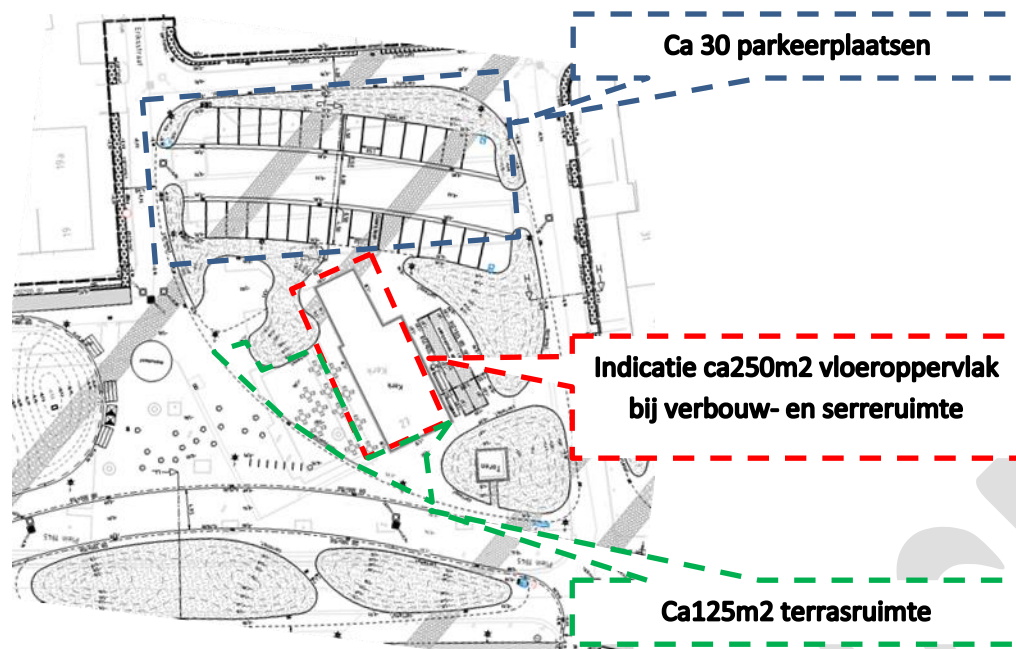
Voor het opstellen van het inrichtingsplan zijn een aantal uitgangspunten gehanteerd op het vlak van verkeer, parkeren, functies, horeca, publiekstrekkingen, inrichtingselementen en evenementen.

Relevant voor een herinvulling van de voormalige kerk zijn:

- * het moet een sfeervol plein worden, een prettig verblijfsgebied, autoluw
- * fasering van routing door het dorp/groeimodel (als het drukker wordt dan een andere routing)
- * parkeren bij het plein en kan ook volgens fasering/groeimodel
- * sfeervolle verlichting (denk ook aan duurzaamheid)
- * witte gevels voor de panden aan het plein, voorkeur voor stoere elementen
- * terrassen aan de zonzijde
- * fonteintjes/speels element met waterbeleving
- * iets met het bollenkarakter van de streek terug laten komen
- * plaats voor de evenementen en activiteiten
- * (kunst)object dat uitnodigt tot meervoudig gebruik

Centraal in het ontwerp (zie inrichtingsplan Casper Slijpen) staat: **Een stoer dorsplein voor een stoer dorp.**

Massastudie uitbreiding/functieverandering Voetprint restaurant: 250m², terras 125m²

Horecavoorziening in voormalige Kerk

In Petten spelen met de komst van het nieuwe strand meerdere ontwikkelingen op verschillende schaalniveaus. Doelstellingen hierbij zijn behoud van de eigen identiteit, kwaliteitsverbetering van de toeristische verblijfsrecreatie en verbetering bereikbaarheid van het strand. Een transformatie van het centrum past hierbij. Zowel vanuit de identiteit van Petten als de structuurvisie is het gewenst dat initiatieven een kwaliteitsimpuls geven, het onderscheidend beeld versterken en aansluiten op het bestaande karakter.

Het Plein 1945 vormt het belangrijkste verblijfsgebied van het dorp. Bijzondere bebouwing zoals de kerk vormen accenten. In het centrum is een zorgvuldige dosering van de schaal en een betere inpassing en vormgeving van complexen wenselijk. Een 'plein van ontmoeting' waar de inwoners en bezoekers elkaar ontmoeten en activiteiten zullen plaatsvinden. Twee 'bakens' aan weerszijden van het plein (Eriksstraat en Hondsbossche straat) zullen de begrenzing van het centrumgebied markeren. Deze bakens kunnen in architectuur, kleur en hoogte een spannend contrast vormen met de historische bebouwing.

De kerk wordt omringd door een parkje met seizoensgebonden bloemen zoals de tulp, sierui, herfstsering en herfsttijloos, met het gevolg dat elk jaargetijde in een bijpassend kleurenpalet aan ons verschijnt. Daarnaast vinden we het nieuw gecreëerde markante duingebied dat Petten en omgeving uniek maakt terug in de vorm van heuvels, die begroeid zijn met het voor de kust zo kenmerkende helmgras. De kerk komt royaal in de bomen te staan, die niet alleen beschutting bieden aan het eraanstaande terras, maar de locatie tevens een lommerrijke sfeer geven en de mediterrane uitstraling van het plein vervolmaken. Door het toepassen van bomen met een hoge stam en een licht doorlatend bladerkleed onderscheidt het plein van Petten zich van andere kustdorpen waar je geen bomen aantreft. Het voornemen bestaat de kerk om te toveren tot een bijzonder restaurant door de voorgevel open te maken en bijvoorbeeld de raampartij door te trekken tot de vloer. Deze transparantie zorgt voor een direct contact met het beschutte, zonnige terras. Vanaf het terras hebben ouders zicht op het speelschip voor de kinderen, dat opdoemt tussen de groene heuvels en uitzicht over het plein. (Inrichtingsplan, C. Slijpen)

Inspiratievisie transformaties/uitbreidingen

Beoogd wordt een eigentijdse, plaatsgebonden architectuur. Regionale elementen worden vormgegeven in een hedendaagse architectuur (kritisch regionalisme). Vanwege de ligging en beoogde gebruik wordt nadrukkelijk aandacht gevraagd voor een functioneel duurzame inrichting en duidelijk representatieve vormgeving.

Inspiratiebeelden transformaties/uitbreidingen kerken

Eigentijdse verschijning, interpretatie stijlenmerken, behoud hoofdmassa [Lichfield (VK), Toronto (VS), Horn (DL)]

Uitnodigende vormgeving, expressieve gevels, alzijdig aantrekkelijk [Hoboken New Jersey (VS), Santpedor (S)]

Relatie inrichting, materiaal afgestemd op omgeving [Museum Dordrecht, Tramstation Gorssel, woning Heekpark]

Ontwerputgangspunten

Het is van belang dat bij een verbouw de kerk, de nieuwbouw zich blijft presenteren als markant bouwvolume en pleinwand dat tegenwicht biedt aan het bebouwingscomplex aan de noordzijde. De voorkeur gaat uit naar bebouwing die uitnodigend is richting het plein, die door een individuele uitstraling en gezelligheid een toeristisch attractieve waarde krijgt. Aansluiting op de ontwerpprincipes van het plein zorgt voor inpassing in de omgeving.

De volgende eisen worden aan de vormgeving van het gebouw gesteld:

Algemeen

- Maximaal bestaande goot/nokhoogte en invulling binnen bestaande perceelsgrenzen
- Behoud van de hoofdmassa van de huidige kerk (m.u.v. noordelijke uitbouw)
- De naastgelegen kerktoren laten aansluiten in het concept en meenemen in het ontwerp
- Uitnodigende vormgeving naar het plein, alzijdig aantrekkelijk beeld
- Nieuwe elementen hebben een duidelijk eigentijdse verschijning
- Gevelbeeld heeft een herkenbare witte (hoofd)toon
- Gevelopeningen zijn transparanter naar het plein met minimale/donkere of zwarte kozijnen
- Materiaalkundige relatie met inrichting plein en haar stoere robuuste elementen
- Technische installaties (aircomachines, afzuiginstallaties, e.d.) worden geïntegreerd ontworpen
- Afvalopslag en containers zijn duidelijk mee-ontworpen: inpandig en/of uit het zich
- Terrasafscheidings zijn grotendeels overeenkomstig de afscheidingen bij het horecaplein

Ligging

- er dient te worden aangesloten op het ritme, de oriëntatie en ontsluiting van de bestaande stedenbouwkundige structuur en de daarin aanwezige bebouwing
- ver(nieuw)bouw dient geënt te zijn op de bestaande verkaveling/bebouwing

Massa

- gebouwdelen zijn familie (goot- en nokhoogte en dakhelling) en kennen kleinschaligheid
- grondplannen zijn eenvoudig en/of kleinschalig
- verbijzondering in massaopbouw alleen op hoeken en zichtlocaties
- ver(nieuw)bouw dient aan te sluiten op massa en vorm van belendende bestaande bebouwing
- bijgebouwen, aan- en/of uitbouwen zijn ondergeschikt of maken onderdeel uit van het ontwerp
- erkers en dakkapellen zijn ondergeschikt
- horecapuien zijn mee ontworpen en/of blijven onder de gootlijn van het bestaande hoofdgebouw

Detailering

- eenvoudige maar duidelijke detailering onder meer bij kozijnen, dakgoten, daklijsten en dergelijke
- kleurgebruik in gedekte en/of (witte) lichte tinten
- detailering van bijgebouwen, aan- en uitbouwen is afgestemd op hoofdgebouw
- winkel- of horecapuien zijn eenvoudig
- reclame-uitingen (zie betreffende hoofdstuk welstandsnota, p 155)

Voor het overige wordt verwezen naar de criteria in de welstandsnota (p 106-107).

GEMEENTE
Schagen

Beeldkwaliteit

Kerk Petten

Concept, versie 04-02-2019